

Ecclesia. s. polluitur Ecclesia. Manuel. 1. tomo summa. 2. editione. c. 154. n. 3. Ceterum existimo doceri loca sacra, & nomine Ecclesie comprehendendi. Primo, quia iam dicuntur loca religiosa, nec ad vius profanos redire possunt, ut habetur. c. ad hanc, de religiosis domibus: & ea Ecclesia ad cultum diuinum, ut ad missas celebrandas deputantur, & auctoritate Episcopi, ita ut perpetuo cultui diuini emancipata sunt, que deputatione Episcopi auctoritate facta locum benedictionis supplet, estque velut consecratio quedam. Secundo, quia hanc loca gaudent immunitate Ecclesie tanquam sacra, & religiosa. Ut docent Abbas. Ang. Sylu. Tabiena. Arimilla. Gregor. Lopez hoc n. allegati. Nauar. sum. c. 25. n. 27. Couar. multos referens. 2. vari. c. 20. n. 4. Paz practica. tom. I. p. 5. c. 3. q. 3. n. 27. & duplicitate sequenti. quia verior opinio haber statutum: puniens delinqüentes in Ecclesia, comprehendere admittentes deitatem in basilica auctoritate Episcopi erecta, nondum tamen consecrata; ut si cui Ecclesia ingressus interdictus est, in eae celebret, efficietur irregulatus. Ut tradunt Calderinus de Ecclesiatico interdicto, membro. 2. vers. sed qui si est. Domini cus. c. 15. cui. s. 5. in. n. 6. ex. com. in 6. Sylu. interdictum. 6. q. 5. Nau. Super. 6. in Leptico, notabilis. 32. n. 3. Atq; ita hanc sententiam videtur clare tenere glof. c. final. verb. confecrata de confecr. Ecclesie. ubi illius textus deidentis Ecclesiam non consecratis pollii feminis, aut sanguine, rationem reddit. Quod locum ille auctoritate Episcopi diuino cultui dicens sit; & semel Deo dicatum, ad profanis viis redire non debet. Tandem rogarbi, si de auctoritate Episcopi, minime conflent, & sic sine hanc loca sacra, nec ne, quid prafum debet? Die breuer non sufficeret ad eam auctoritatem adfuisse, prafumendo, ibi esse oratorium, celebrari; de Episcopi licet; & id hofipitate nomine, alieius sancti appellari, ibique esse campanam, sed oportere ibi Cymbalum, esse super teatrum, publice; pulsari. Id eam in oratorijs privatis esse nequit: iuxta, patenibus, de priuilegiis. & docente ibi Anton. n. Abb. n. 1. Idem Abb. c. inter dilectos. n. 8. de donat. Felinus multis citatis, cap. de quarta. n. 12. de praescript. Sylu. verb. loca religiosa. q. 3. late Malcardus de probat. concl. 869. n. 3. & 4. similiter idem praeputitur in dubio, si ibi publice celebretur,

omnibus indifferenter ad diuina audienda admissis. Ita docent Archi. c. nemo, ad medium, de conser. d. i. Abbas duplice loco proxime citato: & c. fin. n. 2. de censibus. Malcardus alijs relatis. d. concl. 869. n. 1. & 2. Idem ex cursu temporis, ut si decennio ibi publice celebretur, ut cum multis proba: Menochius de praeempt. lib. 3. praeempt. 132. q. 1.

Quinto dico, cemeterium ab Episco po bene dictum, reputari locum sacrum, efficeret; ut copula in eo habita, & sanguinis iniuriosa effusio in eo facta, sacrilega sit. Constat. Quia (vt dixi. n. 21.) quoque actus aduerterat rei ad quam locus benedicunt, ut officijs diuinis, aut fidelibus se peliendis, est sacrilegus, ut in cemeterio feminis, aut sanguine polluto nequit aliquis sepeliri donec reconcilietur: ut constat ex vnico de conser. Ecl. in. 6. ergo sacrilegum est. Praeterea, quia eodem modo, quo Ecclesia, polluitur feminis, aut sanguine, ut constat ex eodem. cap. vnico. & docente ibi Glossa verb. polluto. Archid. ibi. n. 3. Abbas. c. consulfisi. n. 2. de conser. Ecl. Henricus. c. final. n. 2. eo. tit. Palad. 4. d. 18. q. 8. art. 4. n. 19. & 20. D. Anto. 3. p. tit. 12. c. 6. 6. 7. Ang. verb. conseratio cemeterij. n. 1. Sylu. verb. cemeterium. n. 1. & q. 1. n. 2. vbi Armilla. n. 1. Tabien. conseratio. 4. m. 7. initio. Lex finalis in fine, tit. 10. p. 1. Mantel. 1. tomo summa. 2. editione. c. 15. q. 3. concl. 12. Arque ita comprehendit nomine loci sacri, & pollui, tradunt Palud. 4. d. 31. q. 3. art. 4. n. 14. Nauar. summa hispana. c. 28. additione ad. n. 3. c. 16. & latina. c. 6. n. 3. vers. interrogatus summa. Corduba summa. q. 12. Enriquezlib. 5. de patentia. c. 6. n. 5. in commento, litera. H. Petros de Lefefna. summa sacramentorum, tr. 2. de Bucharifia. c. 20. Manuel. 1. tomo summa. 2. editione. cap. 207. fine. Quare miror, qualiter Sotus. 4. d. 32. q. vnic. art. 3. concl. 3. Angles floribus. 1. de matrimonio. q. 6. de soliendo debito. fin. Grafis. 1. p. decisionum, lib. 2. c. 83. n. 10. Manuel. 1. tomo summa. 2. editione. c. 24. n. 19. Vega tom. 1. summa. c. 7. 8. cap. 1. Cañedo summa sacramentorum, tr. 2. de matrimonio. c. 8. n. 7. afferant nomine loci sacri, non comprehendit cemeteria, nec in illis effe violatio nem. sicut neq; cameris adiacentibus Ecclesie.

Sexto dico, claustris religiosorum, id est, spatiis illud inter parietes, & columnas sub forniciis constitutum, ab atrio que-

ba benè addit, eriā si sit altare ad cselebrandum ibi constitutum. Quia reputabitur tunc ut privatum oratorium.

Tandem dico, quamvis auctento iure ci-
villi. 1. 2. C. de relig. & sumpt. sun. quilibet
locus efficiebatur religiosus, si in eo con-
sentiente domino fidelis sepeliebatur: at
seus est iure canonico attento, quare lo-
cus ille non erit fater, nec nomine Eccle-
sie comprehenderet. Quia ad id auctoritas
Episcopi desideratur. c. ad hanc de religio-
domibus, nec laicos permititur locum fa-
cione deputationem habent. Atq; ita docet Na-
var. summa hispana. c. 28. additione ad. n.
3. c. 16. latina. c. 6. n. 3. vers. interrogatus
autem. Corduba summa. q. 12. Enriquezlib.
5. de penit. c. 6. n. 5. in commento, litera.
H. Manuel. 1. tomo summa. 2. editione. c.
207. n. 19. Grafis. p. 1. decisionum, lib. 2. c.
83. n. 10. Addunt & bene Corduba, & En-
riquez, id est verum, licet Prior conuen-
tus singulis non abusus benedic dormitoriu-
m, & aqua lustrali aspergit. Et Cordu-

DISPUTATIO DECIMASEXTA.

Vtrum ratione modi, vel situs reddatur virtuosus congressus coniu-
galis?

SUMMARIUM.

Expli- modus naturalis congressus
quoad situm. n. 1. Rerum quodam sententia. n. 2. s. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158

Quæstio igitur est de qualitate culps, dum vir inuerso situ, aliquo modo ex dictis, seruato tamen vase debito, vxoris cognoscit? Duplex est sententia. Primam culpam lethalem constituit in omnibus his modis, aut in aliquibus. Dicitur primò. Quia is non est vsus vxoris, ut sic, vxor enim est ad solum naturalem concubitum. Et confirmatur, quia hi modi naturæ ordinis aduersantur, nec ita certa est proles. Secundò, quia est abusus sacramenti coniugij, constat autem peruercionem vñus, & ritus etiam accidentalium in alijs sacramenis, scilicet legaliter lethali est. Tertiò specialiter de modo prepostero probatur. Quia cum natura hunc modum bestijs prescriperit, vir eum apperens, illis simillimus efficitur. Quartò, quando vir succubat. Quia modus hic naturæ ordinis prorsus aduersatur, eum repugnat receptioni feminis in vase feminine, retentioniq; ac effusione viri. Præterea, non solus situs, sed & persona conditio variatur; est enim naturale viro, agere, feminam verò pati: vir autem succubans, quantum est ex ipsa situs forma patitur, & feminam incubans agit: quam mutationem quantum natura ipsa abhorreat, quis non videat? Quintò, quia in historiæ scholasticae c. 31. super Generis ex Merodio dicitur diluij causam suis feminas in infaniam versas, abusas suis viris, illis in cibis, his succubis. Et confirmatur. Quia telle Abulene statim referendo, aliqui de hoc modo cibis exponunt locum illum. D. Pauli ad Roman. 1. *Feminæ eorum immutauerunt naturalem vñus, in eum qui contra naturam est.* Quod inter peccata lethalia Paulus ibi annumerat. Ideo haec sententiam tenuerunt de omnibus modis. Prepositus rubrica de Spôsalibus. n. 13. Monaldus summa, tract. de matrimonio, tit. de bonis matrimonij, ad finem. Alexander Angelicus, quem refert dicere eius opinionem esse tutiores, Henricus c. inquisitioni. n. 12. de sentent. excom. Palud. 4. d. 31. q. 3. art. 2. n. 15. quando necessitas non virget, sed sola, voluptas est causa. Et Abul. c. 5. Matt. q. 127. loquens de modis concubendi à latere, sedēdo, aut stando, sit vbi causa iusta absit, nil certum definiiri posse, at magis ab ijs caudendū esse, tanquam à culpa lethali, & q. 128. loquens de modo prepostero bestiarum more, dicit esse lethalem, quando iusta causa desideratur, ob solam voluptatemq; talis modus exercetur, & q. 130. dicit modum

quæmina incubat, semper esse mortalem. Idem viderur tenere Vincentius in Speculo morali, tomo 3. lib. 3. d. 2. p. 9. ad finem, vbi connumerat inter peccata contra naturam, hos modos, & ita clare videtur sentire esse culpam mortalem. Idem videtur sentire Philiarcus de officio facer. tomo 1. p. 2. lib. 4. c. 19. paulo post principium, licet enim non explicet sit mortale, neene, at inter plurima alia peccata quæ manifeste sunt mortalia, refert si modo indebito, aut extra vas coniuges copulentur. Et aliquando esse lethalem culpam videtur sentire. D. Thom. d. 31. in fine, in expositione literæ & Rainierius, 2. p. summa tit. de matrimonio. c. 13. dicunt enim hos modos nos semper esse culpam mortalem. Et D. Anton. 2. p. tit. 5. c. 4. in principio dicit aliquando, licet non semper esse lethalem culpam. Et specialiter modum prepostero esse lethalem, docent Astenfis, 2. p. q. 171. memb. 3. Altenfis sum. 2. p. lib. 8. tit. 9. art. 2. q. 1. Nicolaus de Orbellis 4. d. 32. q. vnic. 5. 7. Alexander in suo Encirclion. 2. par. ii sexto præcepto, vbi de debito coniugali. 5. si vir à posteriori, & Verac. 3. p. Speculi, art. 15. concl. 2. dicit se supicari esse mortale. Adduntq; Astenfis, & Alexander, minime causam iustam excusare à culpa, bene tamen illam extenuere. Et de modo, quo feminam est incubata, tenent idem, Henrie d.c. inquisitioni. n. 15. Astenfis. d. art. 2. q. 2. Nicolaus de Orbellis. d. q. vnic. 5. 8. Veracruz. d. concl. 2. & dicit esse probable Enriquez lib. 11. de matrim. c. 16. n. 6. nec abhorrent Caet. summa, verb. matrimonium. c. vñimo de peccatis in vñus eius, vers. 2. caput. & Nider in sua summa, præcepto. 6. c. 4. ver. dictum est tertio, iunctu fine illius. c. ibi, in præfatis casibus.

Secunda sententia (cui tanquam longe probabiliori adhæreo) ait nullo ex his modis commisceri coniuges servato vase legitimo, esse culpam mortalem: sed gravem venialem, increpandosq; esse grauer coniuges ita coenentes. Probatur priuò. Quia semen non recipitur in feminam matricem per infusionem, seu descensum, sed per attracitionem, eo quod sit virtus naturalis in eis semen attrahens, sic in stomacho res pectu cibi. Quod vel ex eo constar quod refert. D. Tho. quodlib. 6. ar. 18. nempe, cum feminam quædam in eodem loco cum parte accubaret, ab ipso semen in somnis emillum attraxit, gra-

vidaque inde effecta est. Idemque in balneis accidisse, in quibus erat semen à viro decisum, attestantur Doctores graves. Et hanc virtutem attractuam esse in matrice, docet Arist. lib. 2. de generatione animal. c. 4. Ergo nullus corporis situs in concubitu oblitus generationi, ac proinde non cōstituit culpam lethalem. Cum servetur finis matrimonij legitimus, qui est posse sobolem cōcipi, & inordinate querere delectionem intra matrimonij limites, solum sit culpa venialis, ut probauimus hoc lib. disp. 1. r. n. 4. Et confirmatur, quia si matrix semen distans attrahit, à fortiori sibi contiguum attrahet, ac retinet. Secundo, quia est abusus, ac naturalis ordinis peruersio in solis accidentibus, eū vas legitimū seruat: sicut dum coniuges gratia voluntatis captandæ copulatūr, nec tenentur coniuges maiorem prolixi certitudinem cutare, satis est illius conceptionem non impedire. Quare hanc tenent Alber. Magn. 4. d. 3. ar. 24. vbi Supplemum Gabrilis. q. vnic. ar. 2. concl. 6. Ioannes de Friburgo summa confess. lib. 4. it. 2. q. 47. Caiet. 2. 2. q. 154. ar. 1. circa solutionem ad. 4. 5. ad primum ergo dubium dicitur. & 5. ad secundum de modo, & ar. 12. ad secundum dubium. D. Anton. 3. p. tit. 1. c. 20. §. 3. Gerson. 2. p. in compendio Theologie, tractat. cui sit confessio faciebat. alph. 27. litera G. Victoria summa, de matrimonio. n. 173. Petrus de Soto ledione. 16. de matrimonio. 5. finem sequitur modus. Nauer. summa. 16. n. 42. &c. consideret, in principio. n. 84. de premitent. d. 5. Sotus. 4. d. 31. q. vnic. ar. 4. ad finem, vbi Ouandus. q. vnic. propositione. 3. Palacios. 4. d. 32. disp. 1. fol. 709. vers. at versus Thomas. Ledesma. 2. p. 4. q. 5. ar. 6. propositione. 7. Margarita confessor. 6. præcepto, fol. 86. columnæ. 2. Alcocer summa. c. 20. fol. 71. §. mira mugeres. Medina lib. 1. summa. c. 16. §. 13. fol. 132. vers. 2. Rofella verb. debitum. n. 1. & verb. luxuria. n. vltimo. Ang. verb. debitu. nu. 25. vbi Sylu. q. 4. Tabiena matrimonium. 3. q. penultima. Armilla verb. luxuria. nu. 5. & verb. matrimonium. n. 68. Graffus. 1. p. decisionum, lib. 2. c. 82. n. 17. Bartholom. à Ledesma diffic. 28. de matrimonio. dubio finali, & de premitentia, diffic. 12. in interrogacionibus circa sextu præceptum. Petrus de Ledesma de matrimonio. q. 49. art. 6. dub. 2. concl. 7. Henriquez lib. 11. de matrimonio. c. 16. n. 6. Matienço lib. 5. Recop.

tit. 1. glos. 1. rubrica. n. 108. Humada super. l. 2. tit. 1. p. 1. glos. 2. n. 16. Manuel. i. to. lumina. 2. editione. c. 243. fine. Vinaldus candelabro sacramentorum. 1. p. de matrimonio. n. 261. Vega. 1. tomo summa. c. 78. c. 3. su. 2. Emmanuel. Sa summa, verb. debitu coniugale, verb. nullus modus. Ludouic. Lop. 1. p. instruc. c. 87. fine, & c. 82. vers. igitur loquendo. Quanuis enim cū tempore loqui loquendo. Quanuis enim cū tempore loqui loquendo. Quanuis enim cū tempore loqui loquendo.

Hinc deducitur, nil eorum, que coniuges in copula efficiunt, seruato legitimo vase, culpam veniale excedere. Quia generationis minimè impeditur. Ita docet Albertus Magnus, Supplémentum Gabrilis, Joannes de Friburgo, Angelus, Sylu. Germon, Sotus, Ouandus, Matienço, nu. 109. Margarita confessorum, Vinaldus, Vega, vbi eos retuli nu. præcedenti.

Temperatur tamen nostra secunda sententia, nisi tali concubendi modo generatio impediatur, quia semen receptum intra vas femininum minimè retinetur, sed foras expellit ratione modi extraordinarij concubitus. Ita temperant Cai. Rosella, Angelus, Armilla, Palacios, Merina, Graffus, Petrus de Ledesma, Bartholom. à Ledesma, Enriquez, Matienço, Ludouicus Lopez, Vega citari. n. 3. Sed hæc moderationis vera est in se, si enim impeditur generatio, manifestum effert lethale feleus contra naturam. At non est necessaria. Quia nec impeditur generatio, nec effusione feminis extra vas est periculù ratione virtutis attractiæ matris. Ut probauim. n. 3. Atq; ita minimè impediti generationem docent Albertus Magnus, Cai. Sylu. Victoria, Sotus, Nau. c. consideret, co.n. 84. Palacios, Alcozer, Margarita, Enriquez, Petrus de Ledesma, Bartholomæus à Ledesma, quos. n. 3. retuli. Quare si experientia constaret in eo concubendi modo semen minimè retineri, sed effundi, ob secundum vasis nimiam humiditatem, vel laxitatem, effert peccatum mortale iuxta omnes. Ut bene aduertit Ludouicus Lopez 1. p. instruc. c. 82. §. igitur loquendo: & c. 87. fine. Quia impeditur generatio, que est finis principali matrimonij. Contrariū tamen ego intelligerem, si effusio illa non ex concubendi modo, sed ex aliquo morbo consergeret. Quia non est situs in causa effusionis, & præter intentionem coniugium dantum operam rei licite evenit, nec impedimentū retinendi est perpetuum:

de qua re latius dicemus disputat. sequenti. Id tamen obseruandum est, ex aliqua feminis effusione extra vas, non conclusi variationem debiti situs esse mortale. Quia solet matrix aliquando parum feminis retinere, quod ad generationem sufficiens sit, expulso reliquo. Sic obseruant Syly & Humada vbi numer. 3. eos retuli. Ex his infero, conscientem situm extraordinarium in concubitu, seruato legitimo vase, non esse, necessarii interrogandum de effusione feminis extra vas, euenerit, nec ne, vel expertus ne sit illius periculum. Quia haec non frequenter, sed rarissime accidunt.

Quamvis autem variato situ conuenient coniuges, ne ita certa sit proles, crederem eos non esse lethalis culpa reos. Quia non tenentur certiorē modum ad prole concipiendā eligere, sicut minimè tenetur ut medijs aliquibus facilitori conceptioni deseruentibus, sed fūz obligatiōnē faciliōnē, si nō efficiant, quo conceptioni obſtruit: nec carente prole desiderium, est mortale: ut probavit hoc. 10.lib. disputat. 8. numer. 10. Ita docet Palacios 4. dīl. 12. disp. 1. fol. 709. verit. a. vero Thome. Quod si unius esset omnino impedire seruum, licet concubendo his modis minimè impeditur: est peccatum mortale contra naturam. Quia cūm actus internum, & externus sint eiusdem malitia, sicut impide generationem est mortale contra naturam illius actus, quem natura ad prolī conceptionē retulit, ita velle impide erit. Ita Supplementum Gabrie lis. 4.d. 3. 1.q. vniq. art. 2. post. 8. conclusio nem, corollario. 4. Ledesma. 2.p. 4.q. 5. 1. ar. 6. propositione. 7.

Id autem monuerunt, aliquando inveniōnē debiti situs, omnino culpa vacare: videlicet, vbi non captandæ volupatis gratia accidit, sed aliqua iusta causa intercedent: ut quia dispositio corporis aliud non patitur ob pinguineum viri: vel propter sufficiendi satus periculum in pregnāte: vel alia simili causa honesta occurrēt. Sic D. Thom. 4.d. 3. in fine, in expositiōne literē, quamvis enim solius dispositio nis corporis aliud nō patietur meminerit, at Doctores extendunt ad alias iustas causas. Ita supplem. Gabrielis, Ioānes de Friburgo, D. Anto. Syl. Arnil. Caiet. in summa, verb. matrimonium. c. vltim. de peccatis in vñ eius, verf. 2. caput. & 2.2. q. 15. 4. ar. 11. dub. 4. §. pro prima tamen objec̄tio-

ne, & art. 1. circa solutionem ad. 4. §. ad. 2. de modo. Margarita confessorum, Alocozer, Bartholomaeus à Ledesma, Verac. 3. p. Specul. ar. 15. concl. 3. Enriquez, Vinal dus, Matienço, Graffis, Ludou. Lopez, vbi eos retuli. d. 3. & immerito id dixit sub dictione, forte, quasi dubitanus. Ledesma. 2. p. 4.q. 5. ar. 6. propositione. 7.

Dificilis tamen dubium est, an coniugi exigenti modo indebito, quoad situm,

8

, aut licet posse alter reddere?

Et quidē, quando sic concubere, esset le thale propter effusione feminis extra vas periculosa sita. nu. 5. non dubito esse mortale, etiā reddere, vt bene Ludo. Lopez. 1.p. instru. c. 8. §. igitur loquendo, & cōstat ex ijs, quā dixi hoc lib. disp. 6. n. 16. ta lis enim congressus est prohibitus ob circūstantiā ipsi adū inherentē, est enim contra naturam, atq; perinde ac si vir pete ret ut vxor cooperaretur sibi ad pollutio nē. Quare nullus timor etiam mortis excusat tunc sc̄ominam reddentem. Iuxta ea quā tradam disp. sequen. nu. 3. Similiter vbi vir petens esset immunitus culpæ: iuxta dicta. nu. præcedenti, tenetur vxor reddere. Quia non est vnde excufetur, cum modus ille tunc nec in honestus, nec vi tuos sit. Quando autem est venialis cul pa in exigente, est tota difficultas. Qui dam enim ex ijs, qui censem esse culpam veniale variare situm, dicunt vxorem non teneri reddere. Quia non pertinet debitu modo debito, & naturali. Sic Armilla, verb. debitu, numer. 7. Palacios 4. d. 32. disp. 1. fol. 712. casu. to. licet non omnino apertr̄, dicunt enim coniugi potenti modo non naturali, minime teneri a letē redire: atq; ita non exprimit num loquatur de modo omnino non naturali, an de solo non naturali quoad situm: at ratio quam reddit, sc̄ilicet, quia culpa est accessus, vtrumq; modum cōpredit: & de vtrōq; in ea disputatione egerat. Idē tener Bartholomeus à Ledesma de mari. dub. 7.1. concl. 4. & videtur tenere. D. Anton. 3. par. tit. 1. cap. 20. §. 7. vbi dicit coniugi quoconque fine petenti, modo natu raliter petat, teneri alterum reddere. Et clar. §. 3. dicit confundendum esse vxori ne reddat viro petenti non seruato legitimo situ. Idem videtur sentire. Ludou. Lopez hoc eodē. n. citatus, ait enim non esse mortale sic reddere, & forte nec veniale, si timore duā vxor reddat. Imò Adrian. 4. q. 14. de matrimon. verf. pro huius succin

ta, ait teneri mulierem negare debitum viro petenti modo innaturali: subiectet tam qualiter modum non naturalem vñpet. Et negari non potest hoc esse probabile, eo vel maximē, quia est probabile variationem situs esse culpam mortalem in petēte. Quare bene dixit Henriquez lib. 11. de matrimon. c. 16. nu. 6. vix teneri vxore reddere viro succubanti. Et subdit rationem in commento, litera. 8. propter probabilem opinionem gratis culpę. At probabilius mihi est teneri reddere. Duxor, propter doctrinam traditam hoc lib. dis put. 6.n. 6. vbi teneri coniugem red dare, quando exigens solam venialecul pam admittit. Quod expresse docet Petrus Soto lect. 16. de matrimonio. nam. §. finem sequitur modus, aut variationē situs esse culpam venialem. Ad quintum Pereira lib. 8. in Genelium numer. 9. & 10. optimè confutat quod eo in loco docet Methodius: vnde non fuit ea diluvij causa. Ad conf. negatur ea exppositio: sed Glossa ordinaria, & Nicolaus de L. yraibi explicant, quia formæ mutuò poluebantur, secummet concubentes: ac masculi cum masculis: & eodē modo explicat Glossa interliniæ ibi.

DISPVT. DECIMASEPTIMA.

Vtrū sit culpa lethalis, quoties in actu coniugali va. e naturali omis so, innaturale vñsurpatur: aut vtriusque coniugis semen data opera non simul, vel extra legiti num congressum emititur: aut ex im potentia superuenienti, extra vas effunditur?

S U M M A R I U M.

Quoniam plexus est quaatio disputanda. n. 1. Culpā lethalis est contra naturam, in tra vas innaturale copula. n. 2. Quid, in feminā consentienti, vel quando se mea vñl extra maritū effundere. nu. 3. Quid, si maritus velis sodomitice copulā in choate, non animo coiunmandi, nisi intra vas naturalē. nu. 4. refertur quādā opinio, & confutatur, nu. 5. vbi quid, si verenda vi ri tangant superficiem vasis, propositi virorū, aut in os eius introrū tantur? Quid, si in accessu coniugali, vir in cogitatio ne alterius feminæ, aut feminæ alterius vi ri delicitur? nu. 6. An sit mortale, quoties non simul coniuges se-

men consultō effundunt? proponitur ratio dubitandi. n. 7. vbi iunctio. nu. 8. & 9. an sit necessaria ad generationem simultanea effusio.

Confundendum est vt caretur simultanea effusio, et iam se provocando. n. 8.

Non est necessaria: & coniux prius seminans non tenetur alium expedire, nu. 9.

Quid, si vir se provocet ad prius seminandum? nu. 10.

Num fas viro sit continuare concubitum, vbi prius seminans, ut feminā seminer? na mer. 1.

An viri vir seminans, mētrumq; virile extraxit, licet feminæ se provocare tactibus, quo seminet? nu. 12.

Voluntaria feminis virilis, aut feminae effusio extra vas est mortalis. n. 13.

Quid, vbi parva est diffusio, aut ex natura generatione? n. 14.

Quid, si voluntaria ex tactibus consurgens, & obligatione semen receptum retinetur. n. 15. remisire.

An licet in aliquo euentu grata vita tenude procurare pollutionem: & quare nunquam licet? n. 16.

Quid, si pollutio iam è lumbis decisum est, vel fluere inciperit? n. 17.

An sit mortale dissipationem, & commotionem notabilem procurare? n. 18.

Quid si semen sit corruptum, vitaq; periclitetur, aut si dubium de corruptione: an licet medicamenta adhibere, quod expellatur? n. 19.

Quando impotentia matrimonium subsequitur, & non est spes fore ut vir possit intra vas seminar, an licet congregari? n. 20.

An licet tunc tactus, & similiter quando impotentia procedit, sed medicamenta, ut in cibis auferri potest, quam vir recusat? n. 21.

Quid, vbi est spes fore ut aliquando possit vir in estra seminar? n. 22.

Quid, de importanza ratione senectatis, & vbi vir credit fore ut illa rite non possit intra seminar, sed extrahere? n. 23.

Quid, si feminam recipiat, minimè tamen semine retinet? n. 24.

Nun continuo si semen soleat expelli, dannata sit copula? n. 25.

Quid, vbi dubium est num impotentia feminandi intra vas, aut semen retinendi post matrimonium contingens, sit perpetua? n. 26. Et quid, quando coniux potest coire, sed non seminare, vel feminam non potest patere absq; periculo sua vita, vel prolis: vel quando non potest probari impotentia, n. 27.

TRIPLEX in hac disputatione inueniuitur quatuor. Primo, quidam was innaturaliter usurpat. Secundo, quando generatione virtus; conjugis non est similitudine: vel data opera est extra vas legitimum. Tertio, quando est extra ratione impotentia.

Quatuor prima. An semper sit culpa lethalis, vbi vase naturali omisso, innaturali coniuges abutuntur? Et quidam vbi in vase in naturali copula consummatur, aut est animus consummandi, manifesta est sodomia lethalis, peccatumq; contra naturam. Quia aduersatur fini naturali illius copu-

lae, qui est prolis generatio. Nec vxor ad similem copulam, sed ad solam copulam intra vas legitimam, vxor est.

Aliqui tamen id admittunt, (vt refert Abulensis. c. 5, Matth. q. 224.) vt verum sit in viro agenti, secus in foemina patienti. Quia non habet sui corporis potestate, sed solus vir. Deinde, quia stat perentem reum esse culpam, redemptorem vero illius immunem. Verum tenendum est nullo modo licere vxori pati copulam sodomitam, aut effusionem feminis extra vas: licet alias mors sibi cominata, obvsuma sit. Quia ea copula est intrinsecè mala, peiorq; fornicatione, quæ nullo timore potest honestari, nec est matrimonialis, quæ sola licita est. Ita Alensis. 2. p. q. 166. membr. 3. ad 2. 2. Alensis. d. q. 224. D. Anton. 3. p. tit. 1. c. 20. §. 3. Sylv. verb. debitum. q. 4. initio. Tabiemu matrimonium. 3. q. penultim. Ledema. 2. p. 4. q. 51. artic. 6. propositione. 5. Margarita confessorum. 6. præcepto, fol. 86. pag. 1. Graffis. p. 1. decimatione, lib. 2. c. 82. n. 13. Nec obstat argumentum contrarium, quoniam vir non habet potestatem in vxoris corpus, ad quemcūq; vsum, sed ad solum vxorium intra vas legitimam. Hoc tamē libenter fatebor, si velit vir intravas legitimam copulam habere, quanvis tempore effusionis feminis soleat membrum retrahere, quod semen extra decidat, vxorem copulam affidentem, minimè autem membris retractioni, liberam esse à culpa. Quia dat operam rei licite, debitum legitime exactum reddens, & malitia vir est omnino extrinseca, & aliena ab illo actu, nec vxor illi affidentem, sit particeps, quipotius dissentit culpa.

Rogabis forsan, qualis culpa sit, si vir volens legitimam vxori copulari, quid se exciter, vel maioris voluptatis capranda gratia, inchoet copulam cum ea sodomitam, non animo consummandi, nisi intra vas legitimum, nec cum periculo effusionis extra illud. Questionem hanc tenet Nauar. lib. 5. conf. in vtraq; editione, tit. de penit. & remis. conf. 7. & faciliter se ab ea expediri, dicens tantum reperi peccatum talus cuiusdam illiciti, nec teneri virum cōfiteri circumstantiam sodomie. Quare apertere solam venialeculam in eo & agnoscit: nullamq; reddit rationem. Et huic sententiæ fauere videtur. Quandoq; 4. d. 31. q. vñica, propositione. 3. vbi ait omne coitum libidinosum excusari inter coniuges, modò non sit periculum extraor-

dinarie

dinarie pollutionis. Atq; probari potest. Quia quicquid coniuges efficiunt seruato vale legitimo, non excedit veniale crimem: (vt diximus disp. præcedenti. nu. 4.) vas autem seruari dicitur, quoties extra illud non effunditus semen: vt contingit in praesenti. Secundò, quia tactus hic, instar tactuum membrum virilis cum manibus, aut vxoris cruribus, reliquisve partibus, protest ad copulam coniugalem referri, nimis, vt vir ea delegatione excitetur, apriorq; ad eam efficiatur: & esto ad solā voluptam referret, effici culpam venialis, qualis sunt ceteri tactus ita relativi ad volupatem.

Caterum viris doctissimis à me cōsultis visum est eulpam esse lethalem sodomitam inchoare: idq; merito. Quia ille tactus nec ex se, nec ex tangentis intentione, potest ad actum coniugalem referri: ed quod medium improprietatum, & alterius ordinis luxuria sit. Sieut esse mortale distinctione speciei, inter solutos habentes animalium intra vas debitum confundandi. Atq; hinc solutum facile obiecta. Quoniam non dicitur vas legitimum seruari, quando usurpatum illegitimum ad alterius luxuriam ordinem tendens, idcū intra illud non confundetur. Et ceteri tactus non sunt media improprietata, nec alterius ordinis luxuria. Quod si vir superficie duntaxat vas præposterior vxoris refricaret suo verenda, vel in ore eius intromitteret, cessante omni pollutionis periculo, non crederem effici lethale. Cum os non sit vas ordinatum ad copulam sodomitam: nec intra vas præposterior ad eam tendens, virile membrum includatur, sed solam superficiem eius externam tangat. Quare tactus hic reputatur insta alio rump inter coniuges, qui ad summum culpare veniales sunt.

Similiter esset culpa mortalitatis, si coniux in actu coniugal delebetur in alterius viri, aut foemine cogitatione carnaliter dilectorum. Qui est delestatio morosa in obiecto lethaler malo. Ita D. Anton. 3. par. tit. 1. c. 20. §. 1. Syl. verb. debitum. q. 2. fin. Philiacus de officio sacerdotis, tomo. 1. p. 2. lib. 4. c. 19. paulo post principiū. Merito tamen dicunt, carnaliter dilectorum: Quia si delestatio in nulla re turpi esset, sed in sola pulchritudine viri, aut foemina, ac posset in cogitatione arboris pulchrae, delebari, vt vel sic ad actum coniugalem excitetur, nullam video lethalis cul-

pam. Cūm delestatio in nullum turpe obiectum feratur, & ad honestum finem dirigatur. Non tamen est hoc alicui permittendum: sed valde dissuadendum est ratione periculi.

Quæstio secunda, an sit culpa lethalis, quando data opera generatione virtus: cōiugis non est simul: aut semen extra legitimum congressum effunditur? Et videtur lethalem esse culpam, vbi consulto generatione virtus: non est simul. Quia cum ex semine maris & foeminae unum principium actionum generationis consurgat, utrumque simul concurrere necesse est, ne generatione impediatur: vt docent Galenus lib. 4. de vī partu. c. 7. Petrus Matz lib. de semine, fol. 59. §. intercedente. Et saltē vbi vir prius foemina, quam foemina, impedit generationem, tradunt Aucenafen. 21. tertij libri de membris generationis. c. 7. de sterilitate, verf. error autem accidens est. Vbi Iacobus de Partibus: & Gentilis de Fulginio. Idem Nicolaus Florentinus super sermonem. 6. c. 13.

Prima tamē conclusio sit. Sanū est cōsilio ut curetur simul virtus: semē effundis quare coniugi tardiori ad seminandum, cōsulendum est, vt ante cōcubitu tactibus veneremur exciter, vt vel sic possit in ipso concubitu simul effundere semen. Ita Cast. 2. 2. q. 15. 4. ar. 11. ad finem, dubio. 5. Ta biana verb. luxuriosus. q. 6. §. 7. & ratio est. Quia licet semen mulieris non sit ad generationem necessarium, multū tamen cōfert facilius generandum. Tum, quia, vis activa feminis virilis in foemineum agens, conceptum pulchriorem, ac nobiliorem format. Tum etiam, quia foemina matrix voluptate effusionis feminis irritata, ac incensa, audiū virile semen complectitur. Et foemineum semen valde virile esse generationi, ad idq; à natura institutum, vel ex eo conuincitur, quod natura nil frustraneum, sed vniuersaliter sine aliquo referens agat. Cūm ergo veneremur delestatio, eamq; vehementissimam in foeminae generatione constituerit: Cuius manifestus testis est, sedatio venerae concupiscentiae ex illa in foemini consurgens, signum est euidentis hanc generationem à natura institutam ad generationem, specifici; conseruationem, si non vt necessariam, saltem vt velissimam.

Secunda conclusio. Non est necesse v-

erumq; coniungem seminare simul. Quare

dum vir semen effudit, minimè tenetur

foem.

10 feminæ effusione expectare. Probatur, quia feminum semen nec esse necessarium, nec ad hanc generationem concurrens, docent Galenus sibi ceterarius. 1. lib. de sanitate tuenda. c. 1. & lib. 2. de naturis facultatibus. c. 3. Arist. lib. 1. de generatione animalium. c. 4. & lib. 2. c. 3. Avicenna. lib. 9. de animalibus. c. 1. Albertus Magnus lib. 5. de animalibus. c. vltimo. Hugo Senensis super libros Tegni Galeni, lib. 2. super. f. frigidum verò & leuum, textu. 1. & multi alijs: & vniuersitatem Theologorū Scholas (si Scoti sectatores excipias) cū D. Thomas. 3. par. q. 3. art. 4. ad. 3. Quod inde constat. Quia experientia teste feminæ omnino inuita, in balneis; semen virile recipientes concipiunt: tunc autem minimè feminant, alias veneremam de stationem maximam non possent non sentire. Ergo cum absq; eō semine, nedum vbi non simul, sed post effunditur, generatio sequatur, nullum præceptum constringat ad patriter effundendū. Nec obstat id generatio ni conuenientius esse. Quoniam non tenetur conuges conuenientiorem, ac faciliter rem generandi viam eligere, sed satis illis est, si generationi non obstat: iuxta dicta disput. præcedenti. n. 6. Et ideo hanc conclusionem tenet Enriquez lib. 11. de matrimonio. c. 16. n. 7. fine.

Hinc deductio minime culpa lethalis reum esse virum tactibus irritantem venerem, scientem se ob id præmaturiū fœmina feminare. Quia concursum viriique seminis minimè ad generationem desideratur, vt num. præcedenti probauimus. Sic viri sapientissimi & Societati Iesu, & Enriquez lib. 11. de matrimonio. c. 15. nu. 3. dicēs sic sensisse Doctores complutenses hac de re consultos.

Terria conclusio. Merito fas est copula continuare, vbi ipse semen effudit, donec fœmina feminari. Quia hoc pertinet ad completem copulæ vxoris consummationem. Sic Cai. & Tabiana. nu. 8. relati. Graffis. p. 1. decisionum, lib. 2. c. 82. n. 15.

Gravis dubiū est. Num vbi vir semen intra vas emiso, membrum virile extrahit, licet feminæ, que nondum effudit, tactibus se excite, donec feminet? Id enim minimè licere, suadet actu illius omnino consummatu esse ex parte finis, qui est generatio. Cū ad illa feminæ semen minimè desideretur. Deinde, quia continuo ac virile membrum extrahitur, aer subintrat, quod vacuū vitetur, & proinde semen recipit.

tū corruptitur, nec iam semē fœminum aliquid cōferet ad generationē. Verbi dili cere, inde mili persuadeo. Quia illa prouocatio feminæ est actus coniugali perfecatio, ac cōsummatio: Quāuis enim ad generationē omnino non desideretur, valde tamen confert: vt. n. 8. probau: & ideo nō est inter coniuges in honesta, & confirmatur. Quia alias maximo, ac evidenter immo admittit pericula peccata lethalia fœminæ etiā expolit. Cū frequenter viri ac robustiores prius seminēt, atq; illico recedant, manet in fœminis valde irritata libido. Nec obstant obiecta in contrarium. Non primū. Quia actus illi non dū est consummatus, vt proximè probau. Nō secundū. Quia teste Petro Mato lib. de semine, fol. 64. quod verò, ferè initio, & lib. de cōceptione hominis. c. 1. fin. vterus fœminus ad eō semē virile complectitur, ac in fœmis suis recōdit, nullū spatium vacuum relinques, vt nec acus tenuissimā cuspide os illius valde oculatum capere poslit. Et non statim semē virile corrupti, inepit, reddi ad agendum in fœminis semen superueniens, experientia illa cōprobat, quā refert idē Petrus Mato in tractatu rationē medicinaliū, curatione. 18. vbi ait Theſalonice ac cedidisse, d'abus coeūibus fœminis, altera coniugata. quā proximè virile semen receperat, in cubiti, vterum alterius succubat attraxisse virile illud semen concepisseq;

Quarta conclusio. Volūtaria fœminis effusio extra vas, aut is modus congregandi, ex quo illa sequatur, est manifestū scelus mortale contra naturā. Quia aduersatur fœni generationis naturali, ad quā natura ipsa fœmen destinauit. Quę ratio in virili fœmine, vt pote omnino ad generationē necessario, manifestè locū haber. Sed id est descendū de fœminis pollutione volūtaria: illius enim fœmē à natura ordinatī est ad generationē, aut tanquā necessariū, iuxta vna opinionē: aut saltē iuxta veriorē, tanquam utilissimum, & valde ad illam conferens, vt probau. n. 8. Infūper conclusio hæc constat ex. c. 38. Genesis, vbi referuntur Onam Iudeum filium à Deo inter seūm offere, remq; detestabilem fecisse, fundendo semen extra vas vxoris fratris sui, quod pro lis generationem impeditre.

Et hoc quidem accipiendo est, siue in toto actu coniugali, siue in parte, aut in illius fine, totum fœmē, aut pars illius extra vas fundatur. Ita Caetan. 2. 2. q. 154.

art. 1. cīrca solutionē ad. 4. §. ad singula autem? Quod tamen duplicitē temperare oportet. Prīmō, vt ex materia parvitate possit esse sola venialis macula, vt in omnibus alijs præceptis contingit: vt si parvula aliqua ester distillatio. Ita Socrus. 4. d. 31. q. vñica, ar. 4. ad finem. Bartholomaeus à Ledesma dicit. 28. de matrimonio. dub. vltimo, concl. 1. Petrus de Ledesma de matrimonio. 4. 4. 9. ar. 6. dubio. 2. post. 2. concl. Manuel. 1. tomo summæ. 2. editione. c. 243. n. 20. Graffis. 1. p. decisionum, lib. 2. c. 82. n. 14. Ludovicus Lopez. 1. p. instrut. c. 79. fine, & 2. p. de matrimonio. c. 45. fol. 110s. column. 2. Vega. 1. tomo summæ. cap. 78. casu. 7. Secundū excusū potest vir a culpā, si præter intentionem, dū legitimē cōgredi conatur, ex festinatione quadam semen extra effundit: etiā si metu aliquali sic effundidi accelerit. Sius id nō virio, sed natura festinatione tribuūt est. Ita Sotus, Bartholomaeus à Ledesma. Ludo. Lopez veroq; loco. Petrus de Ledesma. dub. 2. concl. 3. Graffis. Manuel. Vega ibidem.

15 De pollutione autē involuntaria ex tabubus inter coniuges conlurgenti: dicam hoc lib. tota disp. 45. atq; de obligacione semen acceptum retinendi, dicam disp. 20. n. 3. & n. 4.

16 Quinta conclusio. Quāuis licitū sit manum, testiculos, aut quodvis aliud membra sibi amputare, vbi ad vitam tuendam desideraretur: ad pollutionē procurare, nunquam potest licere, etiam medijs alijas licitis, vt pharmaci, nec id aliquo bono finē potest honestari, licet omnino ad vitam preservandā necessarium sit. Conclusio ab omnibus admittitur: ut eius rationē assignare est difficultū. Communiter ea traditur. Quia cū cetera mēbris ad ipsius individui bonū, & in collutum natura destinari, administrationē ipsorum individualiū cōcessit, vt ipsa amputare posset, non liberē tanquā si dominus esset, sed vbi necessitas, ac ipsius incolumentis id postularer, more legitimi, ac fidelis administrator. Semini autem, vt pote à natura instituti, nō ad ipsius individui bonū, sed ad speciei conservationē medio coniugali cōgressu nullatenus dominū, aut administratio ipsi homini cōcessa sunt: ac subinde eius effusione extra coniugalem copulā in nullo euētu procurare poterit. Quāuis autē hæc ratio communis sit, non omnino placet. Prīmō, quia generationi defruere cum propriæ salutis notabilī detrimento,

subest: et periculum, ut homo passione libidinis exsecatus, paucis sibi persuaderet causam effundendi iustum adesse, atq; ita semen prodigeret, indeq; fornicationes, adulteria, alioque innumera luxuria via aduersus communem bonum pullularer. Quibus ut obuiaret natura, meritò, ac iure optimo prædicta administrationem negavit, non obstante vita individui periculo: que bono communè cedere debet, illiq; postponenda est. Non sic autem contingit concessa carerorū membrorū ob totius bonum administrationē: dolor enim maximus ex ipsorum amputatione consurgens, coerebit à necessaria, ned à prodiga ipsorum administrationē, vnde cōclūdo legitimam rationē cur pollutionē voluntaria sit vitium contra naturā, esse, quia aduersatur generationi, ad quā natura semen destinata: non autem ea est legitima, eur in nullo euentu permissa sit: sed quia omnino est denegata homini, semenis extra matrimonij copulā administrationē, ob communē bonū, ad occurrendū periculis ex ea administrationē cōcessa orientibus. Et hac ratione proposito facile diluuntur obiecta, ea enim omnia probat generationis damnum minimè obesse, quin aliquando licet ob totius incolmitatē, semenis effusio: nisi obstatre vehemens periculum semen prodigandi, aliorumq; virorum, ob vehementem delectationē. Atq; idē quāuis ceteris expulsis virtutibus opem ferre medicinis, & alijs modis licitis ad suas actiones naturales perficiās, fas sit: huic tamē nefas est. Tamen accipe rationē à posteriori ad probandum nunquā licere procurare semenis effusio:ne. Quia minus inordinatus est vius semenis in fornicatione, quā in pollutionē, quā grauiss peccatum est, & cōtra naturā, & tamē in nullo euentu illi licet. Nemineq; huic cōclusiōni aduersum inueni. Altiſtōdorensis enim falso citatur pro cōtraria sententia, lib. 2. summa, tract. 28. c. 2. q. 2. incidentiū eiūm non dicit, sed licere medicinis impedimenta virtutis generationis auferre, licet inde præter intentionem sequatur pollutionē, de qua re dicā hoc lib. 10. disp. 45. n. 10.

Hinc deducitur non licere cooperari ad semenis iā è lūbis decisi effusione, quanvis retentio saluti corporis graue detrimentū allatura sit. Quia verē est semenis administrationē, & fluxus illius procuratio, & non solū pati. Licebit tamē vbi pollutionē est in naturali fluxu, in somnisq; cœpit, illā non

impedire ob morbi periculum: cessant pericula confusus in delectationē. Ut bene doceat Gerlon tract. de pollutionē diuinā alphab. 3. litera. I. in. 12. propositione. Sotus. 4. d. 12. q. 1. art. 7. vers. vnde ad argumentum. Corduba lib. 3. questionarij q. 23. fin. Ludouicus Lopez. 1. p. instrucción. c. 74. §. accedit ad hoc. Emmanuel Salumma verb. luxuria, vers. ceptam in loco. Vega tom. 2. summa. c. 67. cap. 1. Quia id nō est procurare, sed pati emissionē semenis, quē nō impeditur à patiēte, ne corruptus ille humor nocet. Imo expedit cōmuniter tū manibus quietis, non hic, vel illis tangendo, signo crucis se munire, & Deū attēte, ac feruēter orare, ne permitat lapsum in eā delectationē. Ita Gerlon alphas. 3. litera. G. propof. 8. Addē id ēste, vbi pollutionē copit culpa patiēte, si enim in ipso fluxu, præterite culpa cum pannateat, nō tenerū fluxū reprimere, quia iā penitentia interrupit actionem pretertam, nūcautem solum patitur.

18
Imo procurare notabilē spiritū vitalium defervienti generationi, & semenis effusioni, commotionē per media etiam alijs licita, crederem esse mortale. Quia talis alteratio, & commotio est inchoata quedā pollutionē, & ad pollutionē cōsummationē essentialiter ordinatur. Idē censeo de procuratione notabilis distillationis. Quia talis distillatione notabilis est per se coniuncta cum notabilis spiritum vitalium commotione: fecus vbi leuis quādam distillatione procuraretur, leuisq; spirituū commotio, excusatetur enim à mortali id procurans, ratione parvitas materiae, cessante omni pollutionis pericolo.

19
Dubitabis vero quid dicendum sit, vbi semen est corruptum, ex eoq; in vase deterrato patitur mulier accidentia venenosa, nū licet conari illud expellere? Præmittendum est cum Galen. lib. 6. de locis patientibus. c. 5. & ibi Valles in additionibus, super. 5. cogitanti mīhi & Albertino Bottō no lib. 1. de morbis muliebris. c. 43. paulo post principium, & c. 48. & Vega lib. 3. de arte medendi. c. 9. ex vitiato semine prouenire accidentia valde venenosa in feminis, easq; pati symptomata, medicamentū tūc; adhibendū esse cōficationib; partū occulatarū muliebris, & intromissionē digitorū vñq; ad os vteri, quā virtus expulsa prouocetur, semēq; illud expellatur. Morbus autem hic frequētius accidit mulieribus, at cōmuniſt est etiā viris, vt do-

cent Galenus, Valles ibidē, & Albertinus Bottōnus d. lib. 1. c. 41. Qui etiā aduerit. c. 43. aliquādo hæc symptomata proueni re ex semenis qualitate, quia ita alteratur vt in pernicioſam, ac venenosam qualitatē degeneret. Aliquādo verō ex qualitatē semenis retri plus iusto abūdant. In quæſione ergo proposito Valles proximè citatus ait minime licere Christianis ex medicamenta adhibere, quō semen illud expellatur. At dicendum est id vñq; verū ēſe, vbi semen in sola qualitatē peccat. Quia tū ēſe verū semen, ac prolifīc, cuius effusio in nullo euentu curari potest, vt probauit. Si autē semen in qualitatē peccet, ed quod corruptū sit, in venenosam; qualitatē transiit, tūc licet est eius expulſionē dicti cōficationib; alijsq; medicamentis moliri. Nec curandū est, si obiter, & præter intentionē sequatur pariter semenis veri emisio. Ita senetur viri doctissimi ē societate Iesu de hac re cōfulti. Quod in deſuaderetur. Quia medicamenta illa nullatenus tendunt ad veri semenis effusionē, sed corrupti, & quod iam in alia venenosam qualitatē degenerauit, aliquālis autē veri semenis emisio per accidens, ac præter intentionē subsequitur, idque ex re necessaria ad salutem corporis: ergo sicut licet naturæ medicamentis subuenire, vt prauas alias ac corpori nocentes qualitates depeſſat, licet inde per accidens sequetur pollutionē, ita licebit vt illud semen, quod iam non verum semen, sed praua, ac venenosā qualitas est, depeſſat, natūrā adiuuare. Et confirmatur, quia licet verē ſcīſſare ad ſedandum puritatem, eaque chirurgis ostendere vt morbo medeatur, vt vñcident, apertur; vbi ſemina est arcta, licet inde præter intentionē ſequatur pollutionē: quod datur opera ſit licet, & neceſſarie (vt hæc omni probabilitus hoc lib. 9. disp. 45. n. 9.) Cur ergo nō licebit illā prauam qualitatē in quā ſemina tranſit, expelliſſare, licet per accidens ſequatur pollutionē: ed vel maxime, quod in hoc caſo procul ab eis duis cōſensus periculum, ac delectationis. Quoniam ſemina ſymptoma illud patiens, est tunc temporis, ſenſus, ac mentis impos. Quod si dubium eſſet, num in quantitatē, an in qualitatē peccaret, crederem non licet, si dubium (inquit) eſſet, ita vt doceat medicis neutri parti acqüiesceret. Tunc enim ſemen eſt in poſſeſſione quod verū, aptumq; generationi ſit: cōdū hæc qualitas

20
suapte natura illi inſit. Si verē probabilit̄ opinarentur illud in qualitatē peccare, quamvis cum alterius partis formidine, id licet. Nam opinionē probabilitē amplexi, tutum eſt.

Quæſio tercia. An quādo vir post matronitatem in eam impotentia incidit, vt intravas ſemineū ſeminare nequeat: vel ſemina ita arcta effecta eſt, vt ſemen recipere non valeat, vel receptū minime retinet, licet illius coniugalis accessus cum illius externa ſeminationis periculo? Primo dico, ſi de potestate ſeminali intravas, ſiue ex viri imbecillitate, alio ve morbo, vt quia mēbro virili trucatus eſt, aut foramē haber in superiori membra parte, qua virina ſeminae exēunt (vt his diebus de hoc caſu cōſultus fuī) aut ex ſupereruerienti ſeminae arctitudine, proflus deſperatum ſit, nequaquam licetus erit coniugalis accessus cum hoc periculo. Quia copula cōiugibus permitta, eſt ſolum intra vas legiti- mum: ergo vbi hæc eſt impoſſibilis, non licet. Ita expreſſe colligitur ex Cajetan. 2. 2. q. 154. artic. 1. cīte ſolutionem ad. 4. ſ. ad. 1. verō caſum, vbi hoc licere admittit vbi impotentia eft temporalis, ſubiecta ſeminandi intra vas ſpes, & docent. Sotus 4. d. 34. q. vñica, artic. 2. ad finem corporis, vers. ex quo fit. Enriquez lib. 1. t. de matrīmo. c. 15. n. 4. in coimmēto, litera. N. Ludo- uic. Lopez. 1. p. instruc. c. 79. ad fin. Manuel. 1. tomo ſumma. 2. editione. c. 2. 43. n. 9. Ve- ga. 1. tomo ſumma, cap. 78. cap. 7. Idem videtur expreſſa tenere Major. 4. dist. 34. q. ſt. 1. colum. 3. i. immediate ante vers. du- bitatur, dicens licet petere, & reddere, dū impotentia eft dubia: quod adiſe probabilit̄ ſpes cognoscendū ergo ſentit con- trarium ea ſpe cēſſare.

Secundū dico, his cōiugibus licitos effe- taſſus, ſi pollutionē pericula abſit. Conflat, quia ſunt veri cōiuges, talibus autem copula, & tactus permittaſunt: & licet ad copula cōiugalem tanquā impoſſibile eos reſerue nequeat, at poſſunt ad cōcupiſcen- tiā carnis fedāndā, & ad amoris mutui ſig- na p̄eſbenda. Ita colligo ex Soto. m. prece- denti relato, vbi hos tactus quando adeſt pollutionis pericula dānat, & colligo ex doctrina aliquorū doceantū virū dūceant ſemina arctam, cui per incisionem ſubueniri poſſet, quam ipſa reuuit, poſſe eius amplexibus, alijsque tactibus frui, ab que pollutionis periculo: ed ipſe legitimum eft motiſmonū, quāuis copula impoſſibilis

sit, dum ipsa incisionem refutat. Hic sunt Angeli fluorib. t. p. de matrī. q. 8. de impedimentis matrimonij. art. i. post. ad diffi-

cultatem, dub. 9. Ludou. Lopez, Manuel, Vega. n. praecedēti allegati. Cāedo summa faciamentorū de matrī. c. 5. n. 37. quod & verisimilium est. Cūigitur in nostro casu legitimū etiam cōstat matrimonii, erunt liciti tactus.

22 Tertiō dico, vbi probabilis seminādī intra vas, spes subet, licitū est ad id conari, quāvis per accidēt, ac prater intentionē, extra vas semē effundatur. Cōstat, quia cōiux illi operā dat rei licite, procurās copula sibi posibile, ac permisibile, & prēter intentionē sequitur externa illa cōfusio. Secūdō, quia, c. laudabile, de frigidis, & malef. cōcedit triennalis experientia cōiugibus dubitabilius nū impotentiā perpetua sit, ac subinde an matrimoniu valerit: & tamē illo spatio cōstat aut semper, aut sepe fore vt femen extra vas decidat: & statim pericolo efficitur conari ad copulā, iureq; approbat. Quia eo manēti dubio coniuges ius habent in matrimonio perseuerādi, idq; impidimentum inuestigandi, quod fieri sufficiet nequit, nisi operā cōingulacādo. Portius ergo in nostro casu id licebit, vbi valor matrimonij certus est, & propter certius, & fortius ius coniuges habent conjugali copulae vacandi, experie-
dīq; nū impotentiā illi seminādī intra vas, perpetua sit. Ita docet Caiet. quē. n. 20. retuli, & refert accidisse cuius ut per multos annos, intra vas effundere semē minime poterit, ac sex annis trāscēti potuisse, & interim ait conādo minimē deliquisse. Id Nau. sum. c. 22. n. 60. & c. 6. cōfideret, in princīpiū 8. de peccātū. d. c. Enriq. lib. 11. de matri. c. 6. n. 7. & c. 15. n. 4. in cōmento, frēra. N. Manuel, Ludou. Lopez, Vega quos retuli. nu. 20. & aperte colligunt ex Soto ibi citato, quia dū ait hunc nō posse conari, tempora, modō legitimē certus sit se non posse intra vas effundere. Quanto autē tēpore experiri posuit, dīca n. 26. Hoc autē verū est, licet vix maritus, aut ratione sua in potētia, aut sciētia arētūtū, possit intra vas seminare. Quod probant ratioines addūctas & affirmat. Enriq. lib. 11. de matri. c. 6. n. 7. Et quāuis Palac. 4. d. 34. q. 1. cōl. 14. dicat huic dubitati de impotentiā licere reddere, nō tamē pte, juxta. c. Dīs de secundū nup. At dic vtrū, licere in hoc dubio, vt probant lib. 2. dīput. 41. numero. 53. ad primum se-

cundā sententia, & lib. 7. dīput. 103. fin. Hinc deducitur, quid dicendū sit de se 23 nibus, quibus vites, potestas, & seminādī intera vas deficit: si enim cōstat impotentiā esse perpetua, tacitū cōtra pollutionis periculū vti poterit: iuxta dicta. n. 21. non autē copula cū eo periculo fundēti semē extra iuxta dicta. n. 21. si autē subit aliquā spes intra seminādī, aut aliiquid, licet vix, intra seminādī, licebit copula vti cū eo periculo, iuxta dicta. n. praecedēti. Et quamvis vbi nō cōstat impotentiā esse perpetua, sibi vir persuadet, fore vti illa vice, qua cōgreditur, nō posse intra vas seminare, potest deposita conscientia accedere ad vxore. Tū, quia certus esse nequit, fieri enim poterit vt p̄e voluntate coitus, membrū vires assūmat, erigaturq; arcu, ita posse vras penetrare, & intra effundere. Tū etiā, quia vir potens intra seminādī, cni huius est contraria iuxta dicta. n. praecedēti, in fine, frequenter sibi id persuadet, grauiissimis, v̄gebitur scrupulis, ac in magnas angustias rediget, si tū sibi congregi nefas sit.

Id videtur prima fronte dicendū, vbi seminādī intra vas, receptū semen rotinere non posset, sed proflus expelleret, nē spes reuinēti superesset. Quod perinde sit femē intra vas non recipere, ac receptū non retinere. Cū fine suo in vtroq; casu frustre tur matrimoniu. At cōfuso tunc nullatenus interdicendum cōiugij vsum, sed idē de his dicendū, ac de cōiugibus verē pōtētibus. Quod perfecta copula conjugalis habeatur intra vas, atq; per accidens eueniat seminis legitimē recepti expulso. Nec quāuis tunc diceremus illūcītū esse cōiugij vsum, damnandi essent cōiuges, quāuis id semper accidat. Quia sape matrī retinet necessāriū semē ad generatiōnē, superfluo expulso, v̄dix dīp. praecedēti, nu. 5. Ita docent Manuel, & Vega quos. nu. 20. retuli. Ludouic. Lopez. t. p. instruc. c. 79. 5. dubio de quo sum rogatus. Tandem rogabis, quanto tēpore spatio licet conari ad copulam, & experiri, vbi dubitū est de prēdictā impotentiā? Breuitat dīc, tamdiu id licere, quādī est probabilis spes seminādī intra vas, ut bene docet Enriq. lib. 11. de matri. c. 15. n. 4. in cōmento, litera. N. & colligitur ex Doctoribus cītaris. nu. 22. qui nullam aliam tēporis morā præscribunt, nisi dum est spes: & Caietan. vt ibi retuli, quē omnes alij allegāt, ac sequuntur, dīcit impotētē qui per sex annos expertus fuit, & tandem portuit, eo medio

24

25

26

tem.

tēpore conando ad copulā minimē deliquisse. Quando autē non esset ea probabilitas, sed omnibus circūstantijs confideatis esset omnīd dubium de impotentiā perpetuitate, nullam aliam certiorē morā præscribere possumus, quādē eā, que praecripta est, c. l'audabilem, de frigid. & malefic. nempe, vt triennalis experientia concedatur. Et quamvis in eo casu sermo sit vbi est dubium de impotentiā præcedenti matrimonio, & consequenter de eius valore: in praesenti autē certum sit matrimonio, & solūm dubitetur de impotentiā superuenienti: cū tamē vtrōbique

dubitetur de impotentiā perpetuitate, in priori casu ad dirimendum matrimonium omnīd, in posteriori autē ad dissoluendum solūm quoad copulam, meritō legi-tima, ac sufficiens illo triennij spatio capietur experientia in vtroq; casu, per-petuā ne sit impotētia, an temporalis. An vero idem tempus in senibus expectetur, dīx lib. 7. dīp. 108. n. 21.

An potētibus coire, sed non seminare: vel non potēti parere absq; periculo propria vita, aut prolis, vel quādē nequit probari, foro externo impotētia cōsigis, li-
ceat copula. Dīx lib. 7. dīp. 102. n. 6.

DISPUTATIO DECIMA OCTAVA.

Vtrū abusus vxoris contra naturam, siue sodomitā, siue solius molliciū culpa admittendo, sit grauior culpa quādē inter solutos, ha-beatq; circumstantiam adulterij necessariō confitendam.

SUMMARIUM.

Propriū argumentū sc̄ientia non ēst adulterium: ausas est fateri accessum ad coniugatū in genere. n. 1. & 2.
Num sit grauior culpam cum vxore, quā cum alia soluta, aut coniugatā. n. 3.
Cum vxore est verūq; adulterium, & necessariō sc̄ientū. n. 4.
Non fatus est fateri accessum ad coniugatū in genere. n. 5.
Solumuntur argumentū. n. 6.

In praesenti autē nū sit cū aliena cōiuge, nec alienus thorū violatur. Et cohēmatur, quia adulterium est contra bonum fidei matrimonij: accessus autem ad suam extra vas legitimum non opponitur fidei matrimonij. Quod inde constat. Nā fides hēc, duo in cludit alterum, vt cōfiges sibi mutuo debitum reddant: Alterum vero, ne alij commisceantur, vt docent. D. Th. 4. d. 31. q. 1. art. 2. corp. vbi Palud. q. 1. art. 3. n. 8. Sotus. q. vñica, art. 2. immediate post. 3. cōcl. in solutione ad. i. & omnes. At hic maritus non commiscetur feminā non fua: nec debitus ab vxore legítimo modo exactū negat: vt supponimus: quod si negaret, effex ex hac parte iniuria, non ramen adulterium. Terrib, quia vxor cōfēnit accessū illi extra vas: ac proinde nulla erit iniuria. Cū scienti, & volenti nō iirogetur iniuria, regula scienti. 27. de regulis iuriis, in 6. Adulterium vero species quādam iniuria est.

Deinde esto circumstantia sit specialis, ac necessariō confitēda. Videlur satis esse explicare accessū contra naturam cū cōiugata in genere. Quia grauitas adulterij, si adit in talī accessū ad vxorem, iā explicatur, dū coniugatus fateretur se ad cōiugatū quandam accessū: & si dicas, leuius, aut grauius esse cum propria vxore, hēc maior grauitas, aut leuitas non est talis, vt in aliam speciem adulterij trahat, nec